

SISEND EESTI KAPITALITURU ARENDAMISE STRATEEGIA LOOMISEKS – PÕHITEEMADE KAARDISTUS			
Probleem		Probleemi lühikirjeldus	Ettepanekud 2025
EESMÄRKIDE SEADMINE	Kohaliku kapitalituru arendamiseks on vaja pikaajalist strateegiat	Eesti kapitaliturgude jaoks ei ole välja töötatud avalikku pikaajalist valitsuse strateegiat. Valitsuse osalus kohalikul kapitaliturul on olnud väike, eriti seoses aktsia- ja võlakirjade turu arendamisega. Valitsuse toetav roll on turu arenguks hädavajalik. Riigi tasandil ei vastuta keegi kapitalituru arengu eest. Toimumas on mitmeid arenguid, mis võivad mõjutada kapitaliturgu negatiivselt (nt regulaarse dividendi maksusoodustuse kaotamine).	Naaberriikide aktiivsus Põhjamaades tegutseb juba aastaid IPO taskforce, mille eesmärgiks on uute ettevõtete börsile meelitamine ning toetamine. Läti ja Leedu on loonud kapitaliturgude arendamise strateegiad, mis sisaldavad ambitsioonikaid eesmärgi (nt Leedus on eesmärgiks tõsta elanikkonna investeerimisaktiivsust elanikkonna 1% pealt 30% peale). EL ülesed arengud EL arendab jõuliselt ühtse kapitalituru initsiatiivi (Capital Markets Union). Kuigi selles on palju küsimärke ja kohati ka liikmesriikide vastasseis, võib see tuua kaasa paremaid rahastusvõimalusi Eesti ettevõtjatele ning investeerimisvõimalusi Eesti investoritele. Eesti peab hoidma end arengutega kursis ning andma sisendi meetmete arendamisel. Koostada Eesti kapitalituru arengustrateegia, mis on mõõdetav ja avalik. Eeldab koostööd riigi ja turuosaliste vahel strateegia väljatöötamisel ja rakendamisel. See strateegia peab olema mõõdetav ja avalik. Ühe võimaliku mõõdikuna võiks kaaluda börsiettevõtete turuväärtuse ja SKT suhet. Märgime, et selle suhtarvu järgi jääb Eesti (hetkel ca 12%) Euroopa keskmisest ca 4 korda maha, samas kui Skandinaavia riigid on Euroopa keskmisest umbes sama palju ees. Samaaegselt tuleks mõõdikute osas seada ka eesmärgid. Suurem kapitaliturg tooks olulisi muutusi. Kui Baltic Benchmark Index liiguks Frontier Markets kategooriast Emerging Markets kategooriasse, tooks see kaasa passiivse investeerimise sissevoolu läbi indeksfondide, mis katavad arenevaid turgu. Hetkel Frontier turuna oleme samas kategoorias riikidega, millest oleme majanduse arengu poolest oluliselt eespool, näiteks Bangladesh, Keenia ja Pakistan. Strateegiasse lisada riigi võlakirjade ja suuremate riigiettevõtete noteerimine Nasdaq Tallinna börsil. Suured ja läbipaistvad ettevõtted, eriti riigi- ja munitsipaalomandis, tekitavad suuremat huvi välisinvestorite poolt. Strateegiasse lisada suurte ettevõtete ning üksusarvivate topelnoteerimine Nasdaq Tallinna börsil. Luua toetusmehhanism aktsiate topelnoteerimiseks üle 1 mlrd suuruse turuväärtusega ettevõtetele, kuna suuremahulised pakkumised suurendavad välisinvestorite huvi ja soodustavad turu kasvu.

INVESTEERIMIS- AKTIIVSUS: INSTITUTIONAAL- SED INVESTORID	<u>Eestisse</u> <u>investeervate</u> <u>institutsionaalsete</u> <u>investorite ring on</u> <u>liiga kitsas: Eesti</u> <u>erakapitali- ja</u> <u>riskikapitalifondid ei</u> <u>ole piisavalt</u> <u>keskendunud</u> <u>traditsioonilistele</u> <u>VKEdele ja nende</u> <u>fondide jaoks ei ole</u> <u>piisavalt</u> <u>väljumisvõimalusi</u>	Kuigi PE/VC-investeeringud on viimastel aastatel kiiresti kasvanud, ei keskendu PE/VC-fondide investeeringustrateegiad traditsioonilistele VKEdele, jättes neile suhteliselt vähe võimalusi. Samuti on PE/VC fondidel VKEdesse tehtud investeeringutest suhteliselt vähe väljumisvõimalusi. Praegu on Eestis liiga vähe erakapitali investeeringu- ja ettevõtlusfonde, mis keskenduvad peamiselt kohalike traditsiooniliste VKEde tegevuse rahastamisele. Eestis tegutsevatest 12 peamisest PE/VC fondist on ainult kolm fondi (United Partners, Baltcap, Livonia) valmis investeerima traditsioonilistesse VKEdesse, kuna teised fondid keskenduvad peamiselt kasvufirmadele. See takistab Eesti ettevõtete ja ka Eesti majanduse kasvu tervikuna, sest enamik Eesti ettevõteteid on VKEd. Rohkem traditsiooniliste VKEde tegevuse rahastamisele suunatud erakapitali investeeringu- ja riskifondid annaksid ettevõtetele võimaluse kiiremini kasvada, tuginedes riskikapitali kättesaadavusele. Peamine probleem Eesti PE/VC turul tekib siis, kui fondid soovivad oma investeeringutest väljuda. Samas on Eesti ettevõtted välisinvestorite meelitamiseks liiga väikesed ning Nasdaq Tallinna börs on endiselt liiga ebalikviidne. Seega on IPO kaudu väljumise võimalused üsna piiratud.	Rahvusvaheliste investorite vähesus Geopoliitiliste ja majanduslike arengute taustal on oluliselt vähenenud rahvusvaheliste institutsionaalsete investorite huvi. Institutsionaalsed investorid otsivad tugevaid ja suuri emitente (pakkumise mahuga 100m eurot ja rohkem) likviidsel ja läbipaistval turul. Viimastel aastatel on lahkunud mitmeid välisinvestoreid ja investorid, kes pole lahkunud, ei ole oma positsioone suurendanud. Nt Tallinna Sadama IPO raames tehti aktiivset turundustööd välisinvestoritele, kelle jaoks oli antud investeering meie piirkonnas esimene. Nad oleksid olnud valmis kaaluma ka uusi investeeringuvõimalusi, kui turule oleks tulnud suuri emitente. Tänapäeval on mitmete välisinvestorite mandaadid muutunud ja ei võimalda enam investeeringuid Eesti ettevõtetesse (nt NEFCO). Eesti kui investeerimissuhtkoha turundamist välisinvestoritele tuleb jätkata. Koostööd rahvusvaheliste arengupankadega (EBRD, NIB, EIB jne) tuleb jätkata. Koostöö Põhjamaade/Poolaga Eesti ettevõtete ligipääsu parandamiseks rahvusvahelistele aktsiaturgudele ja välisinvestorite juurdepääsu lihtsustamiseks Eesti ettevõtetele, tuleks luua Põhjamaade ja Poola börside võrgustik. See tagaks ühtlustatud noteerimistingimused ning vastastikuse noteerimisotsuste aktsepteerimise. Ühine turundus kohalikele ettevõtetele aitaks rõhutada, et Tallinna börsil noteerimine annab ligipääsu ka teistele börsidele. Suurendada traditsiooniliste VKEde potentsiaalset investorite baasi. Kapitali ligimeelitamiseks tuleks välja töötada meetmed, mis suurendaksid traditsiooniliste VKEde potentsiaalsete investorite baasi. Üheks meetmeks võiks olla kohalike pensionifondide motiveerimine aktiivsemalt investeerima Eesti VKEdesse või toetada börsil noteeritud VKEde investeeringufondide loomist. Asjakohased toetusmeetmed tuleks välja töötada koos peamiste sidusrühmade kaasamisega. Traditsiooniliste VKEde investorite baasi saab suurendada ka Eesti turuvõimaluste tutvustamisega rahvusvahelisele investeerimiskogukonnale koos asjakohaste juhistega. Luua VKEde ja investorite jaoks toetav ökosüsteem. Nasdaq Tallinna börsil noteeritud VKEde finantsinstrumentidele analüütikute poolt tähelepanu suunamine, mis annaks VKEde kohta rohkem teavet ja juhiseid ning muudaks need investoritele nähtavamaks. Teiseks oluliseks meetmeks on VKEde teadlikkuse tõstmine erinevatest finantsinstrumentidest. Seda on võimalik saavutada VKEde noteerimise eelse toetusprogrammiga, vastava veebilehe väljatöötamise või VKEdele temaatiliste koolituste ja seminaride korraldamisega (nt Eesti Kaubandus-Tööstuskojas). Arendada edasi likviidsust ja First North turgu Nasdaq Tallinna börsil ning tugevdada Balti börside positsiooni rahvusvahelistes turuindeksites. Turu likviidsuse arendamine ning teadlikkuse tõstmine olemasolevatest turgudest ja nende pakutavatest võimalustest on üks eeldusi Eesti ettevõtetesse investeerivate institutsionaalsete investorite täiendava baasi loomiseks. Ühe aspektina tuleks jätkuvalt tegeleda Balti riikidele omistatud MSCI turuindeksi tugevdamisega. Kuigi esimesed positiivsed sammud selles suunas on juba toimunud (https://www.ebrd.com/news/2023/panbaltic-capital-market-to-benefit-from-a-single-index-classification-from-august-2023.html), on Balti turg endiselt osa Frontier Markets indeksist. Passiivsed investeeringud suurenevad automaatselt olulises mahu, kui regioon liiguks edasi Emerging Markets klassifikatsiooni. Selle saavutamisele aitaks muuhulgas tugevalt kaasa suurte riigiettevõtete toomine turule. Aidata uutel toodetel turule jõuda ning toetada neid teenuse osutamisel Suurendada kohalike investorite aktiivsust ja luua toetav keskkond uute investeeringufondide ja -ühingute tekkeks ja nende tegevuse erinevates etappides, sh järelevalve poolt. Nt Leedus ja Lätis loodi pre-IPO investeeringufondid, algses arutelus osales ka Eesti, aga tulemuseni ei jõutud. Suurendada teenuseosutajate teadlikkust ja julgustada kasutama EL rahastuse võimalusi uute teenuste turule toomisel (nt EIF meetmete rakendamiseks). Teha järjepidevat tööd tutvustamiseks Eestit rahvusvaheliste institutsioonidele. Toetada erasektorit Eesti maine kujundamisel ning uute investorite kohale meelitamisel. Tõsta investorite teadlikkust meie turu investeerimisvõimalustest.
---	--	---	---

INVESTEERIMIS- AKTIIVSUS: INSTITUTIONAAL SED INVESTORID	<u>Pensionifondide investeeringud siseturul on väikesed.</u>	Eesti pensionifondid kasvavad kiiresti ja nende varad suurenevad. Pensionifondid investeerivad suurema osa oma kogunenud varadest välisurgudele. Täiendavad kodumaised investeeringud tuleksid kasuks Eesti kapitaliturgude arengule. Esimene probleem kohalike investeeringute puhul on regulatsioonide muutlikkuse oht, mis muudab pikaajalised kohalikud investeeringud pensionifondide jaoks liiga riskantseks. Enamik pensionifonde otsib pikaajalisi investeeringuid. Teine probleem on minimaalse investeeringu suurus: kuna pensionifondid on kasvanud üsna suureks, on Eestis raske leida sobivaid suuri investeerimisvõimalusi. Uue investeerimisfondide seadusega leevendati pensionifondide investeerimisstrateegiat käsitlevaid varasemaid rangeid eeskirju ja see on kindlasti aidanud. Kolmas probleem on pensionifondide haldustasud: haldustasude piiramine sunnib pensionifonde otsima investeeringuid, mis nõuavad vähem aktiivset haldamist, nt indeksfondid ja väga suured ettevõtted - mõlemad	Pensionifondide ja investeerimisfondide panustamine kohalikule turule on pigem langemas Pensionireformist ajendatuna on pensionifondid tugevdanud valmisolekut raha väljavooluks ning otsivad paremat likviidsust, mida kohalik kapitaliturg ei võimalda. Seetähendab, et kohaliku turu allokatsioon on pigem vähenemas. Sama tendentsi on näha ka investeerimisfondide ja kindlustusseltside puhul. Töötada koostöös pensionifondidega välja kohalikule turule investeerimist toetavate meetmete kogum. Tuleks välja töötada meetmed, mis motiveeriks institutsionaalseid investoreid Eestisse investeerima ning lisaks otsida täiendavaid investorgruppe, sh rahvusvahelisi institutsioone.
--	---	--	---

INVESTEERIMIS- AKTIIVSUS: INVESTORID	<u>Takistused väärtpaberikontode avamisel Eestis võivad muuta investeeringud välismaalaste jaoks keeruliseks; tuleks edendada alternatiivseid viise Eesti väärtpaberite omandamiseks ja hoidmiseks</u>	Väärtpaberikonto avamiseks on vaja Eesti pangakontot, mis on praktikas keeruline. Üha kamistuvate AML-regulatsioonide ja sellest tulenevalt riskiisu kahanemise tõttu keelduvad pangad sageli välisklientidele pangakontot avamast. Pangad leiavad, et riskid on liiga suured võrreldes nende potentsiaalsete tuludega seda liiki tehingutest, ja on seetõttu määranud oma riskivalmiduse seoses kontode avamisega mitteresidentidele madalaks. See raskus on seotud rahvusvaheliste rahapesu tõkestamise eeskirjadega ja Eesti valitsusel ei ole tegelikult palju võimalusi probleemi leevendamiseks. Tõenäoliselt peaks suurem rõhuasetus olema Rahvusvaheliste keskdepositooriumidega koostöö edendamisel ja linkide loomisel, mis lihtsustaks nende kaudu IPOdes	Koostöö edendamine rahvusvaheliste partneritega, et suurendada rahvusvahelist juurdepääsu Eesti turule. Clearstreamiga on loodud kahesuunaline ühendus. See võimaldab välisinvestoritel teostada tehinguid Eesti turul ja võimaldab meie investoritele ligipääsu välisturgudele. Need ühendused ei ole odavad, ent võimaldavad väärtpaberite liikumist. Jätakuvalt on tehingute teostamine üle ELi killustunud, puudub kapitali vaba liikumine liikmesriikide vahel. On vaja teha jõupingutusi koostöö edendamiseks väärtpaberite keskdepositooriumide vahel.
---	---	---	--

INVESTEERIMIS- AKTIIVSUS: JAEINVESTORID	Üks põhjus, miks kohalikud jaeinvestorid ei osale Eesti kapitaliturgudel, on madalam finantskirjaoskus võrreldes areenumate riikidega	Eesti jaeinvestorite osalemise määr kohalikul kapitaliturul on suhteliselt madal, eriti võrreldes areenuma majandusega riikidega. See on suuresti tingitud inimeste madalast finantskirjaoskuse tasemest, mis takistab jaeinvestoreid investeerimast traditsioonilisematesse kapitalituru instrumentidesse, nagu aktsiad ja võlakirjad.	Finantskirjaoskuse jätkuv arendamine on oluline. Eesti peab jätkama jõupingutusi finantskirjaoskuse edendamiseks eri tasemetel - läbi haridussüsteemi, erinevate asutuste ja algatuste. Siiani on peamine rõhuasetus olnud koolisüsteemil, millega tuleb kindlasti jätkata. Samuti tuleb arendada täiskasvanute finantskirjaoskust ja teavitustööd, mis aitaks ennetada rahalisi raskusi ja võlglaste tekkimist. Töötada välja meetmed, mis motiveeriksid inimesi aktiivsemalt investeerima. Pensionifondide 3. samba reform (isikupärastamise suunas) ning muud samased meetmed aitavad suurendada Eesti inimeste huvi Eesti kapitalituru vastu ja panevad neid rohkem vastutama oma tulevaste investeeringute eest. Lisaks tuleks investeerimisel pakkuda teatud soodustusi (nt maksusoodustused), et motiveerida inimesi investeerima. Selle tulemusel tekiks Eestis aktiivsem jaeinvestorite kogukond. Tõsta 3 pensionisamba künnist 6000 eur/aastas kõrgemale. Väga tervitav on jõustunud 2. pensionisamba maksete suurendamise võimaluse loomine. Tööandjapensioni raamistiku loomine, et motiveerida inimesi aktiivsemalt investeerima. Läbi tööandjate on võimalik jõuda väga paljude potentsiaalsete jaeinvestoriteni, soodustamaks järjepidevat ning algaja jaoks mugavat investeerimist. Usaldusväärse infovälja reeglite kokkuleppimine Viimase aasta arengud on tõstnud nähtavale nn influencer'ite tegevuse. Vajalik on sotsiaalsete kokkulepete loomine, mis määratleksid, kus lõpeb rahatarkuse jagamine ja inspiratsioonilood, ning kus algab investeerimisnõustamine kui litsentseeritav finantsteenuse.
--	--	--	--

INVESTEERIMIS- AKTIIVSUS: INVESTORID	Nõrk investorite kaitse võib takistada jaeinvestorite aktiivset osalemist Nasdaq Tallinna börsil	Vähemusaktsionäride ebapiisava kaitsega seotud vaidlused ja probleemid võivad peletada potentsiaalseid uusi investoreid ja vähendada olemasolevate investorite huvi Eestisse investeerimise vastu. Võlakirjaemissioonide puhul on tihti murekohaks ka võlakirjadokumentatsiooni erinev kvaliteet ja erinev investorite kaitse, mis võib tulevikus tekitada vaidlusi ja negatiivselt mõjutada võlakirjade turu arengut. Börsilt lahkumise laine mõjutab investorite suhtumist uute emitentide osas negatiivselt.	Vähemusaktsionäride kaitset käsitlevate seadusandluse reform. Kuna vähemusaktsionäride kaitset sätestavad õigusaktid on aastaid jäänud samaks, oleks kasulik vaadata nõuded läbi ja kaaluda, kas oleks mõistlik muuta ja tugevdada vähemusaktsionäride õigusi käsitlevaid sätteid. Võlakirjaemissioonide puhul võiks kaaluda ka turustandardite (sh standarddokumentatsiooni) väljatöötamist, mis aitaks parendada investorite kaitset ning võimaldaks investoritel paremini võrrelda samaste instrumentide tingimusi ja aru saada instrumentidest tulenevatest õiguslikest riskidest. Üks teema, mida tuleks kaaluda, oleks trustee-kontseptsiooni kehtestamine, mis järgiks Põhjamaade praktikat. Trustee tegutseks kõigi investorite esindajana. Seda tuleks eelkõige standardina juurutada võlakirjaemissioonide puhul. Nasdaq Tallinna investorite edusammude positiivne esitlemine. Meedia ja turuosalisel peaksid rohkem kajastama positiivseid näiteid, kus vähemusaktsionäride huvid on olnud ülekaalus. Seni on avalikkuse tähelepanu saanud peamiselt negatiivsed näited. Nagu varasemalt märgitud, on eelkõige võlakirjaemissioonide puhul kohalikul turul hetkel puudu nn usaldusisiku (trustee) instituut, mis Põhjamaades on väga levinud ja võlakirjaemissioonide puhul standardiks. Kuigi Reglementeeritud nõuete alusel tegutseva professionaalse teenusepakkuja integreerimine kapitali kaasamise struktuuri annaks kohalikele emissioonidele Põhjamaadega samase „kvaliteedimärgise“. Usaldusisiku kui instituudi regulatsiooni loomine koos võlakirjatingimuste turustandardite väljatöötamise ja praktika ühtlustamisega tõstaks eelduslikult oluliselt kohaliku turu usaldusväärsust nii institutsionaalsete investorite kui ka kohalike jaeinvestorite jaoks, toetades ja aktiveerides seeläbi kohaliku võlakirjaturu likviidsust ning julgustades suuremat hulka emitente aktiivsemalt võlakirjade teel kapitali kaasama. Võlakirjaomanike usaldusisiku / tagatisagendi rolliga seondult on formaal-juriidilise poole pealt aktuaalne välja tuua ka see, et Eesti õiguses ei ole seni jätkuvalt selgelt tunnustamist leidnud paralleelvõla (parallel debt) instituut. Antud instituuti küll kasutatakse, kuid see ei ole leidnud selget tunnustust ei seadusandlikul ega ka kohtupraktika tasandil. Võlakirjade usaldusisiku / tagatisagendi instituudi integreerimisega vajaks ühtlasi integreerimist ka paralleelvõla kontseptsioon, et kindlustada võlakirjade usaldusisiku / tagatisagendi rolli ja õiguste jõustatavus. Vähemusaktsionäride kaitset tagavate sätete ülevaatamisel tasub kaaluda ning asjakohasel juhul üle vaadata ka emitentide suhtes kohalduvad nõuded ja neile pandavad kohustused. Mõnikord võib ettevõttele olla vajalik (järgmise) kasvuhüppe saavutamiseks või ka üldisemalt arengu ja jätkusuutlikkuse tagamiseks lõpetada avaliku ettevõtte tegutsemine ning võib olla vajalik ettevõtte börsilt ära viia. Lisaks on ettevõttele üldisemalt teatav elutsükkel, mistõttu ei saa pidada mõistlikuks põhimõtet, et kord avalikuks ettevõtteks saanud ühing jääb selleks igavesti ja börsiettevõtte ülevõtmine on kuidagi iseenesest väikeinvestoreid kahjustav protsess. Seega peaks väikeaktsionäride kaitse sätteid üle vaadates ja reformides silmas pidama ka teise poole mõistlikke huve selliste protsesside läbiviimisel. Seejuures tasuks tähelepanu pöörata ka tehnilisematele ja praktilisematele aspektidele ülevõtmise protsessis (nt on praktikas osutunud keeruliseks kohtutäiturite jt isikute poolt arestitud väärtpaberite ülekandmine ülevõtmisprotsessi raames, kuivõrd seadus ei näe ette selliste koormatiste ja piirangute lõppemist ülevõtmise raames, mistõttu võib praktikas koormatise väärtpaberite ülevõtmise korraldus juba protseduurilises mõttes osutuda väga keeruliseks).
---	---	--	--

INVESTEERIMIS- AKTIIVSUS: EMITENDID	Üldiselt peetakse IPO kulusid liiga kõrgeks ning avaliku pakkumise protsessi koormavaks	Kuna enamik Eesti ettevõteteid on VKEd, sõltuvad nende rahastamisvõimalused sageli otseselt nende võimaluste maksumusest. Kõrged üldised IPO tasud võivad takistada ettevõteteid oma aktsiate noteerimisest Nasdaq Tallinna börsil või First Northil. Kapitalituru osaliste arvamuse kohaselt on VKEde jaoks liiga kallis olla noteeritud nii Nasdaq Tallinna börsi põhinimekirjas kui ka First North turul, kuna nõustajate (nt audiitorid, advokaadid) kulud on suured. Paljud väiksemad Eesti ettevõtted vajavad kasvuks vahendeid, kuid peavad nii Nasdaq Tallinna börsil kui ka First North turul noteerimist liiga aja- ja ressursimahukaks (nõustamistasude, iga-aastaste noteerimistasude ja börsil noteerimisega kaasnevate suuremate aruandlusnõuete tõttu), kui arvestada seal kaasatava kapitali hulka. Prospektimenetlus on potentsiaalsetele emitentidele koormav. Investorite aktiivsuse tõstmiseks tuua magnetina avalikule turule Eesti Vabariigi võlakirju ning tuua börsile ka riigiettevõtete võlakirju ning aktsiaid. Suuremad ettevõtted ja ükssarvikud kaaluvad avalikuks minemise kohana välisturges kohaliku turu madala	Prospektivaba pakkumise künnis on tõstetud 8 miljoni peale, menetlus lihtsustub ka edasi EL Listing Act jõustumisel. Listing Act loob võimaluse prospektivaba künnise edasiseks tõstmiseks 12 miljoni peale, soovime kindlasti rakendada seda piirmäära (ja mitte 5 miljoni piirmäära, mis on vastavalt Listing Actile teine alternatiiv). Baltimaade ülesed nõuded avalike pakkumiste läbiviimiseks on harmoniseerunud, on näha ka kapitali liikumist Baltimaade vahel. 2024 toimus esimene siseriiklik riigivõlakirjade pakkumine. Väga positiivne esimene samm on tehtud, kuid oluline on sellega jätkata, et kohalik jaeinvestor harjuks instrumendiga ja omandaks kogemusi. Kaaluda täiendavate elementide loomist, nt maksusoodustus intressitulust riigivõlakirjadesse investeerimise puhul. Luua noteerimiseelised toetusvahendid VKEdele. IPO ettevalmistustöö on väiksemate ettevõtete jaoks liiga ressursimahukas ja kulukas, eriti kui sellega kaasneb FI poolt kinnitamisele kuuluva prospekti koostamine. Prospekti nõudvate avalike pakkumiste mahu suurendamine 8 MEUR-ni on kindlasti samm vastava probleemi leevendamise suunas väiksemate ettevõtete jaoks. Lisaks võiks jätkuvalt kaaluda VKE-dele noteerimiseelse toetuse loomist IPO ettevalmistustööde katmiseks, et osaliselt katta osa eelnevatest kuludest, kuivõrd see tõenäoliselt muudaks Nasdaq Tallinna börsi oluliselt atraktiivsemaks väiksematele Eesti ettevõtetele, kes on huvitatud vahendite kaasamisest IPO kaudu. Töötada välja toetusmehhanismid, mis keskenduvad IPOst huvitatud kohalike ettevõtete suutlikkuse suurendamisele. Nasdaq Tallinna atraktiivsuse suurendamiseks on mõistlik koolituste korraldamine VKEdele/ettevõtjatele, mis aitaks suurendada teadlikkust erinevatest rahastamisvõimalustest ja tegelikest kuludest ning samuti harida ettevõtteid pärast noteerimist kaasnevate nõuete ja kohustuste teemal. Toetada suuremaid ettevõtteid ja ükssarvikuid topelt noteerimise kaudu osalema Nasdaq Tallinna börsil. Vahetud kontaktid potentsiaalsete emitentidega, rahaliste toetusmeetmete loomine ja teadlikkuse tõstmine antud mõtte edendamiseks.
--	--	--	--

INVESTEERIMIS- AKTIIVSUS: INFRASTRUKTUUR	Investeeringuskonto süsteemi laiendamise ning teenusepakkuja võrdsustamine	Laiendada investeeringuskonto süsteemi, kaasates rohkem instrumente ning teenuseosutajaid.	Investeeringuskonto süsteem on laiendatud. Kauaoodatud süsteemile laiemate võimaluste loomine motiveerib investoreid ja pälvis sooja vastuvõtu. Rakendamise osas on veel teatud küsimusi, mis on lahendatavad. Investeeringusühingute tagatisfondi kaitse suurendamise ettepanek on jätkuvalt kehtiv. Eestis on investeeringusühingute juures hoitav finantsvara kaitstud 20 000 euro ulatuses. See määr on püsinud muutumatuna alates aastast 2011, samas kui Eesti keskmine netosissetulek on alates sellest ajast mitmekordistunud. Antud määr on tunduvalt madalam, kui Euroopas (nt Ühendkuningriik, Prantsusmaa, Hispaania, Ungari) domineeriv 100 000 eurot ning rohkem kui poole väiksem miinimummäärast, mida on oma seisukohtades tunnustanud Euroopa Komisjon (50 000 EUR). Tänase Tagatisfondi kaitse piimäärade vahe väärtpaperite ja raha (hoiused) vahel suunab kliente pigem hoidma oma varasid rahas ega suuna neid investeerima, samuti ei kata antud määr adekvaatselt kaasaegsete investeeringusportfellide ulatust ja väärtust. Raha ja väärtpaperite kaitse määra võrdsustamine ning investeeringute kaitse piimäära tõstmine Tagatisfondi kaitse süsteemis suunaks kliente rohkem investeerima ja edendaks seega investeeringusaktiivsust. Investorid osalevad tõenäoliselt pikaajalistes investeeringustrateegiates, kui nad on kindlad oma portfelli turvalisuses ja kaitstes. Investorkaitse piimäära suurendamine aitab arvesse võtta ka inflatsiooni ja tagab, et kaitse oleks ajakohane ja mõttekas. Investorkaitse osafondi määra tõstmine aitaks edendada ka üldisemalt positiivset arusaama riigi pühendumisest investorite huvide kaitsmisele. See aitaks muuhulgas edendada Eesti elanike finantskirjaoskuse edendamise strateegiaga "Rahatark Eesti" seatud eesmärgi, eelkõige seda, et seadusandlik keskkond toetab ja kaitseb vajadusel tarbijat. Ka Euroopa Retail Investment Strategy üks eesmärgi on tõsta jaeklientide usaldust ja turvatunnet kapitaliturgude ja selle osaliste suhtes. Suurenenud kaitse loob investoritele turvalisema keskkonna, soodustades usaldust ja aktiivset kaasatust finantsturgudel. Lisaks tugevdaks investeeringute kaitsemäära tõstmine Eesti investeeringusühingute konkurentsivõimet rahvusvahelisel turul. Teenusepakkuja, kes tegutsevad Euroopa üleselt ja konkureerivad rahvusvahelisel turul, on oluline roll välisinvestoritele Balti kapitaliturgudele ligipääsu võimaldamisel, pakkudes neile kohalikke Balti väärtpaperid. Investorkaitse osafondi kõrgema määra puhul on suurem tõenäosus, et välisinvestorid valivad Eesti teenusepakkuja ning muuhulgas valivad investeerimiseks ka Balti väärtpaperid, mida Balti-välised teenusepakkujad ei paku. Seejuures ei tohiks investorkaitse osafondi osamaksete mõningane tõus, mille kõrgema määra kehtestamine tõenäoliselt kaasa tooks, turuosalistele märkimisväärselt koormav olla, kuna maksed on täna juba mõistlikud. Siinkohal märgime, et Tagatisfondi investorkaitse osafondi mahueesmärk, milleks on 2,000,000 eurot, saavutatakse plaanipäraselt 2024. aasta I kvartali lõpuks, misjärel kavandatakse hinnata vajadust kvartali osamaksete kogumise peatamiseks. Sellest tulenevalt on põhjendatud tõsta ka investorkaitse osafondi määra, kuivõrd olemasolevad eesmärgid saavutatakse peagi ning hetkel kehtivad kvartaalsed osamaksed turuosalisi liigselt ei koorma. Samas aitaks investorkaitse osafondi määra tõstmine nt 100,000 euron oluliselt edendada Eesti investeeringuskeskkonda ning selle usaldusväärsust.
---	---	--	---